

poté v zastoupení přednesl dopis italského komparatisty A. Gnisciho (Roma), který vyjádřil vděčnost za pomoc při rozpracování kategorie středomořského meziliterárního centrismu, se slovenským badatelem jej spojovala zejména blízká představa světovosti a humanistického rozměru srovnávací vědy (Gnisci v této souvislosti s odvoláním na Ďurišina integruje do literární komparatistiky pojem duchovní dekolonializace a tzv. literární demokracie). Jednání uzavřelo vystoupení M. Žitného (Bratislava), který nastínil plány na zkompletování Ďurišinovy bibliografie včetně přípravy reprezentativní konference k nedozítým sedmdesátým narozeninám v roce 1999.

Ačkoli na semináři - vzhledem k účasti rodiny a ještě ne dostatečnému časovému odstupu, který by umožňoval rozvinout intenzivnější kritickou diskusi o dalších výhledech početného mezinárodního kolektivu – převládal vzpomínkový a oslavný rozměr, přesto se účastníci shodli na myšlence, že výzkum meziliterárnosti a jeho zákonitostí přes svou zdánlivou utopičnost má své utilitární opodstatnění. Ďurišinův pokus formulovat nové odvětví literární vědy zabývající se dějinami a teorií světové literatury zůstává přes protiargumenty odpůrců ojedinělou badatelskou iniciativou, k níž bychom ztěžší v americkém a evropském kontextu hledali analogický pendant. Třeba kladně hodnotit snahu organizátorů publikovat referáty v časopise *Slovak Review*. Nezbyvá než doufat, že společným úsilím českých a slovenských vědců vyjde kolektivní sborník *Stredoeurópsky meziliterárny centrismus* (České Budějovice – Bratislava – Brno, 1997), který se v současnosti potýká s nemalými technickými a administrativními překážkami.

Miloš Zelenka

**(Ne) Prerušené stretnutie
(za prof. Jurajom Kopaničákom)**

Vieme, že život každého z nás má už od svojho zrodu presne vymedzené časové dimenzie. A pľedsa pri zavřšení životnej púte blízkeho človeka srdce nám zastená bôľom i smútkom. Práve pod bremenom takejto bolesti sa mi vyrojili spomienky na vzácneho človeka, profesora Juraja Kopaničáka a na naše stretnutia, ktoré (žiaľ, už len) boli pre mňa vždy nevšedným osobným zážitkom. Živo si spomínam na naše prvé stretnutie, hoci sa uskutočnilo ešte v prvej polovici 60. rokov, keď sa stal mojím aspirantským školiteľom. Už

vtedy si získal moju úctu hlbokou vedeckou erudíciou. Postupne (čím ďalej, tým viac) som začal obdivovať jeho pracovnú čulosť, odbornú náročnosť a širokú rozľadenosť najmä v rozmanitej oblasti ruskej (a francúzskej) klasickej literatúry, vďaka čomu sa stal jedným z nosných pilierov slovenskej rusistiky. Jeho fundované odborné štúdie a články ešte z tohto obdobia ma utvrdili, že jedným z cieľov jeho bádateľského i životného úsilia je neustále hľadanie zmyslu plnokrvného života a ľudskej pravdy. Paradoxom osudu je, že práve toto úsilie sa mu stalo osudným: v rozkvetení tvorivých síl ho zastihol 1968. Rok keď hľadanie pravdy bolo rozdupané presilou zbraní. Bez váhania vystúpil proti násiliu. Nemohol sa zmieriť s krutým pošliapaním ľudskeho ducha. A dôsledky? Oškľbanie tvorivých krídel, namiesto vzletu - pád na ulicu... A ďalší úder pod pás - zákaz vedeckej a publikačnej činnosti. Renomovaný vedec doma i v zahraničí sa viac ako dve desaťročia musel žiť podradnou prácou. Ale ani táto dehonešujúca skrivodlivosť ho nezlomila (hoci mu postupne podlomila zdravie). Ostal síce osihotený, ale verný svojej celoživotnej literárnej láske - Dostojevskému. Vhĺbil sa do jeho geniálneho duchovného bohatstva a výsledkom nespočetných prebdených nocí sa stala unikátna, svojho druhu objavná monografia Dostojevskij a dnešok. Úspech, ktorý pohltil kvantum jeho životnej energie, ho však nezlákal pohovieť si na vavrínoch. Aj napriek chorľavému srdcu pokračoval v namáhavej práci - napísaní druhého dielu monografie. Viem, koľko priam hrdinského úsilia vynaložil, aby dosiahol celoživotnú métu. Dalo sa to občas postrehnúť pri živom rozhovore, keď mu bolesť vytryskla na tvári. Ale nikdy sa nestáľoval. Naopak. Z našich rozhovorov o Dostojevskom, či, presnejšie, o literatúre vôbec, som vždy odchádzal s novými poznatkami, duševným pôžitkom a vnútorným presvedčením, že prameň jeho životnej miazgy je nevyspytateľný. A už pri lúčení som sa tešil na ďalšie stretnutie. Žiaľ, to posledné bolo konečné. S hlbokou jазvou nenahraditeľnej straty nielen pre úprimných priateľov, ale i pre celú slavistickú spoločnosť.

Už nie je medzi nami. Oстане však s nami jeho duchovné dedičstvo, v ktorom je prevtelené i jeho racionálne zrelé a emocionálne hlboko precitnené ľudské poslanstvo aj pre budúce generácie.

A v nás úcta k jeho svetlej pamiatke.

Sergej Makara